

Rahandusministeerium

Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

28.juuli 2023

TAGASISIDE KREDIIDIINKASSODE JA -OSTJATE SEADUSE EELNÕULE

Lugupeetud rahandusminister Mart Vörklaev

AS PlusPlus Capital tänab võimaluse eest olla kaasatud krediidiinkassode ja -ostjate seaduse eelnõule tagasiside andmisel. PlusPlus toetab mõtet inkassoteenuste osutajate koondamisest riikliku järelevalve alla, et tagada läbipaistvam laenu- ja soodustada vastutustundlikku krediidiandmist. Soovime pöörata oma käesoleva kirjaga ministeeriumi tähelepanu küsitavustele ja selgitusvajadustele, mis eelnõud läbi töötades esile kerksid.

PlusPlus Capital (edaspidi PlusPlus) esitab omapoolsed tähelepanekud allolevalt.

1. Eelnõu on tihedas seoses kehtiva Krediidiandjate- ja vahendajate seadusega (edaspidi **KAVS**), mistõttu on nii arusaadav kui vajalik, et Eelnõu ning KAVS oleksid suures osas harmoneeritud. Küll aga peab PlusPlus siinkohal oluliseks märkida, et Eelnõuga ei peaks krediidiinkassodele ja krediidiostjatele ette nägema karmimaid nõudeid kui seda on tehtud krediidiandjate- ja vahendajatele läbi KAVS-i.

2. Eelnõu § 47 lg 5:

Kui Krediidisaja teeb krediidiinkassole makse krediidilepingu osaliseks või täielikuks tasumiseks, esitab krediidiinkasso krediisajale püsival andmekandjal kinnituse makse tegemise kohta.

PlusPlus-ile jääb selgusetuks, mis eesmärki täidab igakordsete kinnituste saatmine. Kuivõrd krediidilepingu osaline tasumine võib tähendada ka võlgneva summa tasumist sisuliselt ühe euro kaupa, tekitab selline kohustus tarbetult suure administratiivkohustuse. Alternatiivina võiks krediidiinkasso kinnituse püsival andmekandjal väljastada krediisaja nõudmisel.

3. Eelnõu § 50 lg 3:

Krediidiinkasso audiitorettevõtja võib nimetada kuni viieks aastaks. Viieks aastaks nimetatud audiitorettevõtja nimetamine vahetult järgnevas perioodiks ei ole lubatud.

Võrreldes KAVS-is sätestatuga on antud säte krediidiinkassode osas rangem, kuivõrd krediidiandjate- ja vahendajatele selline piirang ei kohaldu. Äriseadustiku (edaspidi **ÄS**) § 329 kohaselt võib audiitori nimetada ühekordseks kontrolli tegemiseks või teatud tähtjaks ning seda ilma konkreetse ajalimiidita. PlusPlus-ile on arusaamatu, milleks on krediidiinkassodele seatud piirang ning mis eesmärki see täidab.

4. Eelnõu § 57 lg 3:

Tegutsev krediidiinkasso kui võlgnik võib pankrotiavalduse esitada ainult Finantsinspektsiooni kirjalikul nõusolekul.

Pankrotiseaduse § 4 lg 1 kohaselt kuulub pankrotiasja menetlemine maakohtu pädevusse. Antud sättes kontekstis ei ole üheselt arusaadav, miks on Finantsinspektsiooni nõusolek pankrotiavalduse esitamisel ülemuslik ning kuidas see maakohtu pädevusega seostub. Aktsiaseltsi üldkoosolek, kelle netovara on vähem kui pool aktsiakapitalist, võib otsustada pankrotiavalduse esitamise kasuks (ÄS § 301 lg 3). ÄS § 373 kohaselt on likvideerijatel kohustus

esitada pankrotiavaldus, kui likvideeritava aktsiaseltsi varast ei jätku võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamiseks. Praktikast toob see Eelnõu ning kõnealuse AS-i sätte kohaldamise korral olukorra, kus üldkoosoleku otsus ja selle seaduslikkus olenevad Finantsinspektsiooni nõusolekust. Täiendavalt on AS § 306 lg 3-1 kohaselt juhatusel kohustus esitada kohtule pankrotiavaldus viivitama, kuid mitte hiljem kui 20 päeva möödumisel juhul kui aktsiaselts on maksejõuetu ning see ei ole tema majanduslikult olukorrast tulenevalt ajutine. Aktsiaseltsi võime antud olukorras 20 päeva tähtajast kinni pidada sõltub seega suures osas Finantsinspektsioonist ning viimaselt saadud nõusolekust. Eelnõu § 57 lg 3 ei näe ette ajalist määratlust Finantsinspektsioonile avalduse nõusoleku andmiseks ning ei selgita ka, millistel alustel on Finantsinspektsioonil pankrotiavaldusele nõusolekut mitte anda ja/või nõuda selle parandamist.

5. Eelnõu § 64 reguleerib krediidiostja kohustust teavitada Finantsinspektsiooni viivises oleva krediidilepingu loovutamise kohta. Antud paragrahvi sätetest ei ole üheselt mõistetav, kas see kohaldub ka tagasiloovutamistele, mis on antud valdkonna praktikast võrdlemisi tavalised. PlusPlus leiab, et kõnealust sätet oleks vajalik täpsustada.

Krediidiinkassode direktiivi eesti õigusesse ülevõtmise raames on planeeritud muudatused ka teistes seadustes.

6. Üheks näiteks sellest on võlaõigusseaduse (edaspidi **VÕS**) § 415 lg 1, Eelnõu seletuskirja lk 64-65, mis käsitleb madalama viivismäära seadmist. PlusPlus on seisukohal, et vähendatud viivis ei motiveeri krediidisaaajat kohustust täitma, mille läbi võib viivituse trend vastupidiselt eeldatavale sätte eesmärgile veelgi tõusta. Lisaks hakkaks sellises olukorras tarbimislaenu hind otseselt mõjutama seadusega sätestatud määr, pannes krediidiandjad olukorda, kus tuleb hinnata antud turu jätkamise üldist võimalikkust.
7. KAVS § 39 lg 2 p-d 5 ja 6 (sarnaselt Eelnõu § -le 27), mis puudutab juhi äriala laitmatut mainet. Kavandatud on muudatus, mille kohaselt ei ole äriala maine laitmatu kui juht ei ole varasemas suhtluses järelevalveasutusega tegutsenud läbipaistvalt, avatult ja koostöövalmilt, muudab hindamise senise sõnastusega võrreldes oluliselt subjektiivsemaks, andmata seletuskirjas põhjendatud selgitusi antud muudatusele ning selle vajadusele.
8. Vastuolu KAVS § 49 uus lõige 5-1 vastutustundliku laenamise täpsemate nõuete (Eelnõu seletuskiri lk 61-62) ja VÕS uus sätte § 416-1 lg 2 (Eelnõu seletuskiri lk 65-66) viivisesse sattunud tarbijakrediidilepingute ümberkujundamise osas ning suhestumine EBA viivisnõuete makseraskuste tõttu rekonstrueeritud nõuete haldamise kohta käivate suuniste punktiga 140. KAVS § 49 lg 5-1 toob kohustuse viivisnõuete ümberkujundamise reeglite tegemiseks eesmärgiga vähendada sundtäitmisele minevate nõuete hulka. Eraldi on välja toodud tarbija maksevõimelisuse hindamise vajalikkus. VÕS § 416-1 lg 2 osas aga on selgelt öeldud, et ümberkujundamise meetme pakkumine ei tekita krediidiandjale täiendavat kohustust hinnata tarbija krediitvõimelisust. Eelnimetatud EBA suuniste punkt 140 kohaselt peaksid krediidiandjad enne makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmete rakendamist hindama laenuvõtja tagasimaksevõimet. Krediitvõimelisuse hindamise kohustus ja selle ulatus VÕS § 416-1 lg 2 puhul ei ole seega selge ning vajaks täiendavat hinnangut selle rakendamise võimalikkusele koos KAVS-i ja EBA suunistega.
9. Täiendus KAVS § 50-1 näol (Eelnõu seletuskiri lk 62), mis suunab krediidiandjale tegeleva krediidiandja kohaldama Eelnõu § 58-60. Seletuskirjas märgitakse, et krediidiandja- või vahendaja, kes tegeleb ise krediidiandjate tegevusega, peab täitma samuti (ja osaliselt) krediidiinkassode suhtes sätestatud. Eelnõust ega seletuskirjast ei ole arusaadav, millises olukorras ning mis ulatuses antud paragrahvi kohaldama peab. Lisaks on arusaamatu, millist lisandväärtust loob nõude aluseks olevate dokumentide koopia saatmine krediidisaaajale (Eelnõu § 59 lg 1 p 8) olukorras, kus krediidiandja tegeleb enda väljastatud krediidi sissenõudmisega.

PlusPlus leiab, et krediidiinkassode ja -ostjate seaduseelnõu väljatöötamisega minnakse reguleerima oluliselt laiemat valdkonda ning muudatuse majanduslikku mõju ei ole piisavalt analüüsitud. Eelnõu seletuskirjas tõdetakse, et väljatöötamiskavatsuse puudumise korvab osaliselt ulatuslik Tartu Ülikooli rakendusüuringute keskuse poolt läbi viidud krediidituru uuring, mis valmis 2021. a lõpus.

Uuringu eesmärk oli selgitada, milline on Eesti krediidituru hetkeolukord, analüüsida, kuidas on 2015. a vastu võetud krediidiandjate ja -vahendajate seadus turgu mõjutanud ning teha ettepanekud vastutustundliku laenamise põhimõtete järgimise parendamiseks ja muude probleemkohtade lahendamiseks. Uuringu eesmärk ei olnud uurida inkassoteenuste toimimist ning uuring oli koostatud eelkõige tarbija vaatest lähtuvalt ning turuosaliste huvide tasakaalustamiseks tuleb enne uuringus tehtud ettepanekute rakendamist nende mõju ka krediidituru osalistele täiendavalt hinnata.

PlusPlus leiab, et enne Eelnõuga edasi liikumist oleks vaja teostada ka korrektne majanduslike mõjude analüüs ning kaasata muudatuste arutellu ka turuosalisi. Oleme omalt poolt igati valmis panustama.

PlusPlus Capital AS
Arendusjuht
Krõõt Kilvet

Lugupidamisega,
/allkirjastatud digitaalselt/